

De Heraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag v. namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 20 December 1896. N°. 991.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertenties: van 1 tot 4 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst.”

(KERSTFEEST)

Want een Kind is ons geboren,
een Zoon is ons gegeven, en de
heerschappij is op zijn schouder;
en men noemt zijn naam
Wonderlijk, Raad, Sterke God,
Vader der eeuwigheid, Vrededorst.
Jesaja 9: 5.

Een Kindeke is u in de Kribbe van
Bethlehem gegeven, een Kind des menschen
is u geboren.

Waarom verscheen Immanuel niet op
eenmaal in volwassen gestalte? Wat was
het, dat de Zoon Gods zich tot in de hulp
behoefendheid, tot in de machteloosheid van
het Kindeke aan de moederborst, ja, tot in
de verborgenheid van het nog ongeboren
Kindeke vernietigen moest? En op die
vraag antwoordt Christus' kerk met een-
stemmig belijden, dat hierin het oordeel
over uw ontvangenis en uw geboorte ging.
Tot achter uw geboorte, ja, tot in uw ont-
vangenis slingert zich de wortelvezel van
het zondig bederf om uw menscheit aan-
zijn, en daarom moest tot in dien diepst-
liggende aanvang van uwe menscheit
existentie hij, die u ten Heiland zijn zou,
ingaan.

Op de vraag: „Wat nut u de heilige
ontvangenis en geboorte van Christus?” geeft
de Heidelbergse dan ook dit volkomen
juiste, veel te weinig ingedachte, en toch zoo
vertroostende antwoord: „Dat hij met zijn
onschuld uw zonde waarin gij ontvangen
en geboren zijt, voor Gods aangezicht be-
dekt.”
Zoo is dan het mysterie van Bethlehem al-
leen voor „het volk dat in duisternis zit”, dat
diepe schaduw der zonde, als een donkere
nacht, uit eigen geboorte en ontvangenis
over zich voelt komen; en dat hier-
onder het meest benauwd is en zucht, dat
het kwaad in onze natuur zelf huist, en dat
er tot in onze eersten aanvang, ja, tot in
onze ontvangenis, geen viagerbreed en geen
schreef is; waarna de zonde ons niet voor
was, om ons bestaan zelf als mensch in
zonde voor God in te wikkelen.

En wie dit nu beseft, en door die bange
donkerheid zich gedrukt gevoelt, voor dien
is te Bethlehem een Licht opgegaan in de
duisternis. Want dat „Kindeke ons geboren”
sprekt van een redding die het gif tot in
ons eigen kindzijn naspeurt. Dat Kindeke
van den Heiligen Geest ontvangen, draagt
tot achter onze eigen ontvangenis het heil
onzes Gods.

En nu wordt dit Kindeke met vijf namen,
rijk van inhoud, genoemd. Over het volk
dat de duisternis kent, gaat een „groot
Licht” op, en hij, in wien dat licht ver-
schijnt, heet Wonderlijk, heet Raad, heet
Sterke God, heet Vader der eeuwigheid,
en Vrededorst.

Om u dat Wonderlijk te doen verstaan
wijst de profet u op Israels historie onder
Gideon. Niet om Gideon, maar overmits
in Israels strijd en leed en uitdrijving
zinnelijk de worsteling en het lijden en
de verlossing van al 's Heeren volk getee-
kend ligt.

Ook over Israël hing toen de wolk der
duisternis. Midian had onder Israël ge-
moord, gewoed, geplunderd, en er was

niemand die uit Midians hand verlossen kon.
Immers alleen door zwaard tegen zwaard,
door speer tegen speer, door pijl tegen pijl
te keeren scheen verlossing uit Midians
hand mogelijk. En zie, toen elk benauwde
in Israël de verlossing van het kruisen van
het zwaard verwachtte, schonk God toen onge-
dacht en onverwacht redding door kruiken
die men stukloeg en door fabels, waar-
mee Gideons mannen zwaaiden.

Dat nu was Wonderlijk. Als het van het
zwaard, druipende van bloed, gewacht
wordt, en het komt van een kruik die ge-
stok stoot.

Dan gaat het tegen alle denken in, en
het komt door hetgeen waarop niemand
gedacht had. En zoo nu ook heet
dit „Kindeke ons geboren, allereerst Wonder-
lijk, omdat het heil niet kwam in den weg,
waarop een ieder die naar verlossing
smachtte, gehoopt had, maar van een kant,
waarheen geen oog getuurd had. Gij hadt
het van de wijzen der wereld, van de
denkers der eeuw, van de edelen der vol-
ken gewacht, en nu, zie op dat Kindeke.
Dat is uw Immanuel. Dat Kindeke in de
windselen, waarin is al uw heil.

Het Wonderlijk is er als de natuur het
moet opgeven; als der dingen loop machte-
loos blijkt; als er uit ons menscheit bestaan,
uit ons menscheit geslacht, en uit allen
schat die in de menscheit schuilt, geen
hulp kan voortkomen; en als dan toch bu-
ten natuur- en menscheit kracht om, die
hulp u toekomt van uw God.

Uit zijn wonder genade, door zijn almach-
tigheid!

Ditselfe nu wordt u nog nader ont-
vouwd in dien tweeden naam van Raad.
Raad komt er, als in gemeenschappelijken
nood, zij die saam onder druk of angst ge-
bogen gaan, raad plegen, raad uitdenken,
raad schaffen.

Of ook, er komt raad in nood, als op het
hachelijk oogenblik een wijze onder de kin-
deren der menschen zijn stem verheft, en
raad aan de radelozen geeft.

En zoo ook had men in dezen gemeen-
schappelijken nood der zonde op raad ge-
peinsd en op raad gezonnen. Ieder voor
zichzelf en velen saam. En keer op keer was
onder allerlei volk en onder allerlei hemel-
streek een wijze opgestaan, om raad aan
de kinderen der menschen te geven, en zijn
raad bij hen aan te dringen.

Ook daar toch, waar geen diepere ken-
nis van zonde noch zelfs een vermoeden
van doomschuld of verdorvenheid aan-
wezig was, beving desuitemin de volken
een algemeen besef van heimwee naar
gelukkiger toestand, naar een ontkomen
aan de inzinking van onze menscheit
kracht. En dan kwamen er wetgevers en
wijzen, zedenleeraars en rechters, opvoeders
en leiders der geesten, die elk hun ver-
zinning, hun redmiddel, hun raad aandroegen.

Wijheid noemden ze dat, maar een wijs-
heid die telkens weer verdoemd werd.

De zonde schoot te diep in het merg
onzer ziele, en geen raad die diepte niet
peilde kon bestaan.

Maar ziehier nu dit Kindeke, dat aller
raad beschamen komt, en in hetwelk de
gansche eenige raad ter behoudenis, de eenig
reddende raad in uw zielsnood belichaamd
voor u ligt.

Hier is de Raad, en die Raad verwezen-
lijkt, die Raad uitgevoerd, en in dien Raad
de profetie van een behoudenis, die in geen
komenden nood u verlegen laat, en die Raad
blijken zal tot aan, tot over dood en graf,
ja, tot in alle eeuwigheid.

Ook hier dus weer dezelfde tegenstelling.
Was het in den naam Wonderlijk de
almacht van de hulpe Gods die reddend te
midden van de volstrekte hulpeloosheid
uwer menscheit naar nederdaalt, hier
is het de Wijheid Gods die heerlijk afschit-
tert tegenover de verdwazing van al uw
menscheit beramen.

Bij u de radeloosheid, uit Hem de Raad
die u behoort.

En daarom aan dien Raad voor u geen
deel, en door dien Raad ook voor u geen
uitkomst, of ge moet de hand op den
moed durven leggen, en de wijsheid der
wereld verachten durven, om in geen ander
te roemen dan in hem, die ons van God tot
wijheid eerst, en pas daarna, en als zoon-
danig, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking
en tot volkomen verlossing gegeven is.

Dat Kindeke „Wonderlijk”, waarin de
Raad ter behoudenis vleesch werd, heet
daarom in de derde plaats: Sterke God,
want het uitdenken van raad is niet genoeg,
die raad moet ook verwezenlijkt; en de strijd,
de worsteling daartoe vereischt, is ontzettend.
En waar ge nu deswege, ook na het be-
hoelsteren van dien hemelschen raad, angst-
vallig vragen zoudt: „Maar wie zal ons dat
goede doen zien?” daar komt de Schrift u
voor, en noemt u den derden naam van
dat Kindeke. Hij is Sterke God, of liever
nog, gelijk er letterlijk staat: God-held.

Bang zijn de machten, die tegen u op-
dringen; angstig om aan te zien de machten
die tegen u overstaan. Dat merkt wel de
onnadenkende niet, want de poorten der
helle, zij met het bloote oog niet te zien.
Maar wie geestelijk licht ontving, en bij het
schijnen van dat licht begint te ontdekken,
wat er op den achtergrond, in de donkere
verte als boze onheilspellende machten naar
ons toe komt sluipen, ons belaagt, en het op
ons verderf en onzen eeuwig ondergang
toelegt, die huivert bij het indenken. Want
ge noemt ze wel als holle klanken: Satan,
zonde en wereld; maar wie er mede te
doen kreeg, weet wel beter dat het geen
holle klanken zijn, maar drie geweldige,
sluipende machten, die u bij de keel grij-
pen eer ge het weet en uw hart vergif-
tigen eer ge er op bedacht zijt.

Tegen die drie zielverdervende machten
is dan ook geworsteld zoolang er zondeleed
op aarde het hart heeft gekweld, en heim-
wee naar vrijer, reiner leven in het men-
schenhart gekend is.

Gestreden en geworteld in de eenzame
verborgenheid en op de markt des levens,
door mannen en vrouwen, door ouden en
jongen, door Joden die Jehova kenden, en
door Heidenen die God zochten in hun
afgod.

Want wel gaf de groote massa willig aan de
zonde toe. Maar toch is er altijd en overal een
kleine schare geweest, waren er altoos enkele
ruizergestalten op geestelijk gebied, in wie
de gemeene gratie zich bijzonderlijk ver-
heerlijkte, en die oproeiden tegen den stroom
van dardelheid en zingnot, om weer den
ernst des levens te grijpen.

Maar zoolang gebaat had het niet.
Ten slotte was de sterkste berouwen, en de
beste weer verzwoegen in den stroom.

Heldenmoed uit onze natuur, sterkte uit
ons menscheit aanzijn, kon geen duurzame
overwinning behalen, omdat de grond zelf
waarop men worstelde onder de voeten
wegzonk, en geen gebroken menscheit
kracht tegen den sterken Satan bestand was.

Doch ziehier nu dit Kindeke! In dat
Kindeke schuilt de geestelijke Nimrod, die
als een geweldig held voor den Heere zal zijn.

Dat Kindeke zal eens strijden gelijk geen
kind des menschen ooit streed. Dat Kindeke
zal worstelen met Satan gelijk geen zondaar
ooit geworsteld heeft. En hem zal noch
Satan, noch zonde noch wereld overman-
nen kunnen, omdat hij en hij alleen is
niet maar de menscheit, maar de God-
held, die voor zijn Goddelijke overmacht
alle vijand Gods en der menschen zal doen
bukken.

Wonderlijk, Raad, maar ook: Sterke God,
en daarom uw machteloosheid om uzelfen
te behouden door zijn alles-vermogen de
behoudenis in het klaarste licht gesteld.

Als ik zwak ben, dan is hij krachtig
in mij.

En allen wie ziende op dien Sterken God
afziet van alle eigen machteloosheid pogen,
wordt heerlijk door dien Sterken God gered.

„Vader der eeuwigheid” is Immanuels
vierde naam. Een naam die natuurlijk niet
aanduidt dat de eeuwigheid zelf uit den
Zoon zou zijn. De Schrift toch leert dui-
delijk dat alle dingen zijn uit den Vader
en door den Zoon.

Dit „Vader der eeuwigheid” doet op
iets geheel anders. Het staat tegenover de
ontzettende macht die de zonde in den
Tijd bezit.

De zonde heeft zich niet alleen in ons
hart genesteld, maar ook in ons verleden
en in het verleden van ons geslacht. Ze
heeft haar steun gezocht in de gewoonten
die de Tijd geijkt, in de zeden die de Tijd
gevestigd, in de instellingen die de Tijd in
het leven geroepen, in de meeningen en
denkbeelden waaraan de Tijd ingang geschon-
ken heeft.

Zoo is er uit den Tijd een zondige macht
opgekomen in de traditie, een macht die
loodzwaar drukt, en waaraan geen kind des
menschen zich anders dan door in over-
spannen waanzin te vervallen, geheel onvor-
stelen kan.

Die vreeselijke macht van het verleden
werkt na in uw conscientie, in het kwaad
gerucht dat men u nahoudt, in lichaams-
kracht die gebroken, in goed dat verloren is.

Ja, zelfs tot in uw persoon, tot in uw
ziel en lichaam wist die boze macht van
het verleden zich vast te zetten, in erfelij-
ke kwalen, in erfelijke zondige karakter-
trekken, in erfelijke en erverderfenis.

Koudt ge op eens dat verleden, al
wat achter u ligt, en tot zelfs uit verre
geslachten in u nawerkt, van u afschudden,
ge zoudt u op eenmaal als vrij en verlost
voelen.

Maar dat kunt ge niet.
Als met koperen ketenen ligt dat ver-
leden aan uw voeten gebonden, en gij kunt
geen stap zetten op den weg, zonder het
met u te slepen.

Maar ziehier nu dat Kindeke! Over dat
Kindeke Immanuel heeft de Tijd geen macht.
Neen hij beheerscht dien Tijd met de majes-
teit waarvan het Goddelijk leven de eeuwig-
heid in zich draagt.

Hij gaat achter den Tijd en achter den
aanvang van de stofken der aarde terug,
en als eens de Tijd volheid zal zijn, en voor
het laatste alle uurwerk zal zijn afgeloopen,
zal hij nog eeuwig in zichzelf zijn.

En daarom is er bij hem hulp ook
tegen de boze macht van den Tijd, tegen
den ontzettenden druk van het verleden, en
evenzo tegen den angst voor de toekomst.

Als de „Vader der eeuwigheid” omsluit
hij den Tijd van achteren en van voren, en
wie hem kennen, en dat Kindeke bezitten mag,
is ook van de transie der erfelijkheid, van
het juk der traditie, van de plage van

het verleden, van de heerschappij der
jongste oogenblikken verlost.

Eindelijk dat Kindeke heet Vrededorst,
de tegenstelling van Salomo als vorst des
vredes tegenover David als den strijdenden
held.

De vorst die oorlooft, om te oorlogen,
verteert het goed en het bloed van zijn
volk, en waadt door een stroom van bloed
en tranen tot roem en eere.

In de dagen van David was het volk dan
ook hard gedrukt en verteerde het zijn
levenskracht in bestendigen krijg.

Maar heel anders werd het onder Salo-
mo's regeering, toen al het volk ruste had,
en teerde op den buit, en nederzat onder
zijn wijstok en zijn vijgeboom.

Toen niet meer de vorst, die den schat
zijns volks opteerde, maar de koning vol
majesteit, die uit zijn rijken schat uitdeelde
en al het volk dat tot zijn rijk behoorde,
zegenen kon tot in lengte van dagen.

En zoo nu is het ook met dit wonder
Kindeke.

Ook voor Immanuel de worsteling, maar
een strijd waarin niet het volk zijn bloed
voor hem, maar hij voor dat volk zijn eigen
hartebloed vergiet. En zoo ook bij onze
Salomo, die al den buit bezit, al den schat
zijns lijdens verwierf, en nu leeft als Vrede-
vorst om ons te zegenen, om ons met zijn
schat te verrijken, en ons weelde der ziel
te doen genieten uit den buit dien hij op
Satan veroverde.

Voor ons de aanwijzing, dat niet wij
hem iets moeten pogen toe te brengen, maar
dat hij het alles ons toebrengt, en dat
zelfs onze beste werken, nooit zijn buit ver-
rijken kunnen, maar uit zijn onmetelijken
buit voor ons genomen en ons toebedeeld
zijn.

Dit vijfde heerlijke namen, Wonderlijk,
Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid,
Vrededorst is alzoo niets dan de bundel
stralen, waarin de rijkdom van Immanuels
innerlijke wezen en de vrucht van zijn werk
uitstraalt.

Die vijf heerlijke namen, en uit de ervaring
der eigen ziel, en uit de volheid zijner
glorie kennen is: Hem kennen en de kracht
zijner opstanding.

Het is, staande voor de Kribbe van
Bethlehem, de betekenis van dat Kindeke
dat ons gegeven is” verstaan.

En hierin nu is het kind van God vanzelf
dagelijks bezig. Van die ondiepe volheid
van Immanuel verstaat hij nog slechts zulk een
klein stukje, vooral zulk een klein stukje
met proefondervindelijke zielservaring, dat
het zijn dagelijkse bede blijft, om telkens
iets meer van dien schat die in zijn Heiland
ligt te kennen.

Wie alleen als weer het Kerstfeest nabij
is, zich met voorliefde in die wereld van
hemelsche gedachten verinkt, moge „het
geklank des Konings” van verre gehoord
hebben, dorpelwachter aan het paleis van
dien Koning werd hij nog niet.

Maar dit heet het Kerstfeest wel, dat
het de gedachten van 's Heeren volk weer
verzamelt, en weer sterker op Immanuel
richt. Het Kerstfeest verwijt u met gene-
zende, wij beschamende, kracht, dat ge
anders zoo jammerlijk weinig met uw ziel
en zinnen bij Immanuel verkeerd. Het
dwingt u, om door saamtrekking van uw
inwendig leven in de aanschouwing van
het Kindeke dat geboren werd, iets althans
van wat verzuimd werd, in te halen. En
ook het vermaant u, om niet weer straks,

1881 te Middelburg het weer herstelde. Oorspronkelijk
duurde het één dag, later twee dagen.
Sinds is geene poging meer aangewend om den feestdag
af te schaffen, behalve door den bekenden leeraar
Koelman, die weigerde op den kerstdag te preeken,
tenzij hij op eenen Zondag viel. Zijn verzet heeft weinig
gebaat; veeleer heeft het hem schade gedaan.
Wij hebben 't kerstfeest dus behouden en gedienken
de geboorte van Christus, evenals Lodestijn dat deed in
zijnne liederen, waarvan wij hier een meedeelen.

De lofzang der Engelen

Loof en prijs en eeuwig Eer
Zij den Heer:
Enig' oorsprong aller dingen,
Die uit enkel goedigheid
Dit bereid.

Laat der heemlen hemel zingen.

Heil en rust en vrede blij,
D' aarde zij,
Nu de hemel die komt brengen:
Nu 't behagen in den mensch
Gaaf naar wensch,
Laat der heemlen hemel zingen.

DE GAAY FORTMAN.

Het Kerstfeest.

De door God ingestelde feesten van het Oude Verbond
behoorden tot de ceremonieele wetten en vielen weg, toen
de Heere Jezus in de wereld kwam en de ceremonieën in
Hem vervuld werden. De eerste Christenen hebben ook
geen enkel feest gevierd, want in het Nieuwe Testament is
daarvan geen sprake. Slechts den rustdag hielden zij, den
eersten dag der week, die hun Sabbat werd. Wel maakten
zij de predikers nog vaak den zevenden dag naar de
Synagogen op, doch dit geschiedde slechts, om te beter
gelegenheid te hebben de Joden te vermanen, hunnen
beloofde Messias te zoeken en te erkennen in den Chris-
tus, die tot het zijne was gekomen.

Eerst later, na den tijd der oude Apostelen ongetwijfeld,
kwam de begeerte bij de kerk des Heeren op, om enige
feestdagen te hebben, verbonden aan een of andere
grote gebeurtenis van het leven des Heeren Jezus. Zoo
ontstonden de Christelijke paasch- en pinksterfeesten het
eerst en later het kerstfeest. Voordat dit feest ingesteld
werd, hadden velen zich reeds bezig gehouden met de
vraag, wanneer de Heere Jezus zou geboren zijn. Eerst
was de 6e Januari de dag, waarop de Heere in het vleesch

verschenen zou zijn. Men ging bij deze vaststelling uit
van de tegenstelling des eersten en des tweeden Adams.
De eerste Adam is geboren op den eersten dag van het
eerste jaar der wereld, zeide men, dus ook de tweede Adam
vangt de nacht aan op den dag der geboorte van Jezus af
te nemen en de dag toe te nemen. Derhalve houden wij
dezen heilig, niet als de ongelovigen om de zichtbare
zon, maar om Hem, die de zon gemaakt heeft.

Veel waarde begonnen de latere Christenen aan het
kerstfeest te hechten. Men ontliet zich van dagelijkschen
arbeid; slaven zelfs moesten rusten, opdat ook zij zich
verheugen zouden in de ongedachte weldaad, welke voor-
maals den sterveling was aangebracht”. Door de komst van
Gods Zoon in het vleesch. Trouw gingen de gemeenten
naar hare bedieningen op, en dan had en zong men en
hield men Avondmaal met elke der opdat men als met
de ster naar Bethlehem zou reizen, met de wijzen aan-
bidden, met de herders het nieuwe licht aanschouwen en
met de engelen Gods het lied ter eere zingen.

Toen het Christendom naar onze landouwen werd over-
gebracht en de kerk des Heeren hier geplant, werd er
ook het kerstfeest tot eere gebracht. Vier dagen duurde
het toen.

Daar kwam de reformatie. Zij trok in 1577 onze erve
binnen. De kerk werd gereformeerd, en op een der eerste
Synoden, die van 1578, te Dordt gehouden, kwamen de
kerken overeen het kerstfeest met de andere feestdagen
af te schaffen. Alleen de Sabbat zou blijven. Lang heeft
dit besluit niet bestaan. Wellicht is het nooit uitgevoerd.
Immers was het verzet van de gemeente tegen de afschaf-
ting van het kerstfeest te groot, zoodat de Synode van